

Pavadinimas: Laisvės ir atsakomybės problema
Dalykas: Filosofija
Klasė: IVG
Pasiekimų sritis: Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas (D)
Mokymo(si) turinio tema: Laisvės ir atsakomybės problema šv. Augustino filosofijoje.
Ilgalaikio plano dalis (nurodoma kokios temos/-ų prieš tai buvo mokomasi): Viduramžių filosofai: T. Akvinitis, Kenterberietis.
Valandų skaičius nurodytas ilgalaikiame plane: 4
Mokymosi uždaviniai (pamatuojami) ir vertinimo kriterijai: 1) klasifikuos asmenybės vidinės transformacijos pasirinkimus pagal sudėtingumo laipsnį. 2) analizuos šv. Augustino knygos „Išpažinimai“ tekstų ištraukas ir atsakys į klausimus. 3) interpretuos tekstų ištraukų aktualumą šiam laikmečiui, pateiks pavyzdžių. 4) sukurs hipotetines situacijas apie gėrio ir blogio dualumą.
Galimi mokymo(si) metodai, siūloma veikla: teksto skaitymas, diskusiniai klausimai, darbas individualiai ir grupėse, situacijų kūrimas, testas įsivertinimui.
Mokymui(si) skirtas turinys, pateikiamas tekstu, vaizdu, su nuorodomis ir pan. Smalsiai. Animacijos kanalas apie filosofiją, literatūrą ir kultūrą. https://www.youtube.com/watch?v=59hYMZUi5wk Ištraukos iš šv. Augustino knygos „Išpažinimai“ http://www.xn--altiniai-4wb.info/files/literatura/LC00/Aurelijus_Augustinas._I%C5%A1pa%C5%BEinimai.LC3600.pdf
Užduotys, skirtos pasiekti mokymosi uždavinių (vertinimo instrukciją rengti pagal 2 priedą) 1 pamoka, užduotis Nr. 1 (klasifikuos asmenybės vidinės transformacijos pasirinkimus pagal sudėtingumo laipsnį). 2 pamoka, užduotis Nr. 1 (analizuos šv. Augustino knygos „Išpažinimai“ teksto ištraukas ir atsakys į klausimus). 3 pamoka, užduotis Nr. 1 ir Nr. 2 (analizuos šv. Augustino knygos „Išpažinimai“ tekstų ištraukas ir atsakys į klausimus; interpretuos tekstų ištraukų aktualumą šiam laikmečiui, pateiks pavyzdžių; sukurs hipotetines situacijas apie gėrio ir blogio dualumą). 4 pamoka, užduotis Nr. 2 (įsivertinimo užduotis).
Užduotys, skirtos vertinimui ir įsivertinimui
4 pamoka, užduotis Nr. 2.
Namų darbai (jei reikia, nurodykite, kokius namų darbus mokiniai turėtų atlikti)
Siūloma papildoma medžiaga / literatūra / skaitmeninės mokymo priemonės (SMP) Straipsniai, nagrinėjantys šv. Augustino blogio problemą https://www.bernardinai.lt/2020-04-18-blogio-problema-augustino-rastuose-i-kaip-formavosi-filosofo-pozisuris/ https://www.bernardinai.lt/2020-04-25-blogio-problema-augustino-rastuose-ii-apie-blogio-prigimti-ir-kilme/ https://www.bernardinai.lt/2020-05-09-blogio-problema-augustino-rastuose-iii-pats-geriausias-is-visu-imanomu-pasauliu/ Arvydas Šliogeris „Transcendencijos tyla“: Margi raštai, Vilnius, 2011. p. 255-259.
Reikalingi materialiniai ir technologiniai ištekliai
Ekranas video ir laidos žiūrėjimui
Pateikta konkreti medžiaga, kurią galima naudoti pamokoje (užduočių lapai, veiklų planai)

1 Pamoka

Šv. Augustiną pristatantis trumpas video. Galima naudoti pirmoje pamokoje apie Augustiną.

<https://www.youtube.com/watch?v=59hYMZUi5wk>

Šv. Augustino „Išpažinimai“ yra knyga apie jo paties vidinį virsmą iš juslinius malonumus ir puikybę mėgstančio jaunuolio į gerbiamą Hipono vyskupą ir pasaulyje pripažintą krikščioniškosios etikos atstovą.

Užduotis Nr. 1. Padiskutuokite apie vidinius žmonių pasikeitimus

1. Kaip manote, ar lengva save pakeisti? Ar lengva pakeisti įsisenėjusius įpročius? (Plačiai manoma, kad įpročiui susiformuoti užtenka 21 dienos). Ar pritariate? Pasidalinkite savo patirtimi, kai įpročio formavimas jums buvo lengvas/sudėtingas.
2. Kokie vidiniai/išoriniai veiksniai skatina žmones pasikeisti?
3. Ar vidinis pasikeitimas labiau įmanomas jaunesniame amžiuje, ar vyresniame? (šv. Augustinas dvasinę krizę ir atsivertimą patyrė būdamas 32 m.).
4. Ką dažniausiai žmonės nori savyje pakeisti? Užrašykite 5, jūsų manymu, populiariausius pa(si)keitimus. Bendrai klasėje įvertinkite juos nuo lengviausiai pasiekiamo iki sunkiausiai.
5. Pabandykite prisiminti jums pažįstamų, artimų, o gal žymių žmonių pavyzdžių, kuriems pavyko pasiekti vidinę transformaciją? (Nelsonas Mandela, Steve`as Jobs`as).

2 Pamoka

Kokia yra nuodėmės prigimtis šv. Augustino filosofijoje?

Užduotis Nr. 1. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

I knyga

IX 14. Dieve, mano Dieve, kokias nelaimes ir patyčias aš tada patyriau, kai man, vaikui, buvo siūloma elgtis teisingai, paklusti raginantiems ieškoti sėkmės šiame gyvenime ir, išmokus iškalbos meno įgyti žmonių pagarbą bei apgaulingus turtus.

IX 15. [...] tačiau ir toliau nusidėdavome, mažiau mokydamiesi rašyti, skaityti ir galvoti apie mokslus, nei to iš mūsų buvo reikalaujama. Juk mums netrūko, Viešpatie, atminties ar gabumų, kuriais tu mus pakankamai apdovanojai, bet mėgome žaisti ir už tai buvome baudžiami tų, kurie patys tai darė. [...] Joks doras teisėjas nepateisins to, kad buvau mušamas už tai, jog žaisdavau sviediniu ir dėl to užmiršdavau mokytiis raidžių, kuriomis jau užaugęs žaidžiau dar bjauresnius žaidimus? O ar tas, kuris mane mušė, darė ne tą patį, kai svarstant kokį nors klausimėlį, jį įveikdavo koks nors stipresnis priešininkas, ar jo neapimdavo apmaudas ir pavydas, kaip ir manęs, kai žaidžiant sviediniu, mane nugalėdavo kitas žaidėjas?

X 16. Buvau nepaklusnus ne todėl, kad pasirinkau kažką geresnio, bet iš meilės žaidimams. Aš mėgau nugalėti varžybose ir didžiavausi tomis pergalėmis, man patiko glostyti ausis pramanytais pasakojimais, kurie dar labiau kurstė mano smalsumą savo akimis pažiūrėti į tai, kas rodoma spektakliuose, suaugusiųjų žaidimuose. (Turimos omenyje arklių lenktynės, gladiatorių kautynės, teatras).

XIII 20. Kokia vis dėlto buvo priežastis, kodėl nekenčiau graikų kalbos, kurios nuo vaikystės buvau verčiamas mokytis, nė dabar man nėra visai aišku. [...] Iš kur visa tai, jeigu ne iš nuodėmės, iš gyvenimo tuštybės, nes buvau kūnas ir dvasia, klaidžiojantis ir negrįžtantis? Juk šitie pirmieji mokslai buvo geresni ir tikresni, nes išmokė skaityti, kas parašyta, ir rašyti, kas patinka pačiam, o per vėlesnes pamokas buvau verčiamas skaityti apie kažkokias Enėjo klajones, užmiršęs savo paties klaidas, verkti dėl mirusios Didonos, nusižudžiusios iš meilės, tuo tarpu nepralieju nė vienos ašaros pats dėl savęs, vargšas, per anuos dalykus mirdamas be tavęs, Dieve, mano gyvenime.

II knyga

IV 9. [...] Aš gi panorau įvykdyti vagystę ir ją įvykdžiau ne priverstas skurdo ar bado, o tik iš pasibjaurėjimo teisingumu ir iš persisotinimo nedorybėmis. Aš pavogiau tai, ko gausiai turėjau ir netgi geresnio; aš ne tiek norėjau naudotis pavogtu daiktu, kiek mėgautis pačia vagyste ir nuodėme. Šalia mūsų vynuogyno augo kriaušė, pilna vaisių, nepatrauklių nei išvaizda, nei skoniu. Mes, netikę vaikėzai, vėlyvą naktį atėjome jos išpurtyti ir surinkti vaisių – iš pasileidimo mūsų pramogos tęsdavosi iki tokio vėlyvo laiko. Mes nusinešėme didžiulį nešulį ne tam, kad valgytume (net jeigu kažkiek ir suvalgėme), bet tam, kad išmestume kiaulėms; mums patiko tai daryti todėl, kad tai buvo uždrausta. Štai mano širdis, Dieve, štai mano širdis, kurios tu pasigailėjai, kai ji buvo pačioje bedugnėje. Tegu mano širdis pati tau dabar pasako, kodėl ji stengėsi tyčiomis būti bloga, ir nebuvo kitos priežasties tapti jai bloga, kaip tik pats blogio potraukis. Jis buvo bjaurus, ir aš jį mylėjau; mylėjau savo pražūtį, savo nuopuolį; ne tai, vardan ko smukau, bet savo smukimą. Mano šlykšti siela ištrūko iš tavo apsaugos [ir krito] į pražūtį, siekdama ne to, ką neša nešlovė, bet pačios nešlovės.

VI 12. Kas gi man patiko tavyje, mano vagyste, mano naktinis nusikaltime, kuri padariau šešioliktaisiais savo amžiaus metais? Tu nebuvai grožis, nes buvai vagystė. Ar esi kažkas kita, dėl ko turėčiau kalbėti su tavimi? [...] gražūs buvo tie vaisiai, bent ne jų troško vargšė mano siela. Aš turėjau gausybę geresnių, o tuos nuskyčiau tik todėl, kad pavogčiau. Nes nuskytus vaisius išmečiau, paragavęs vien tik nedorybės, kuria naudodamasis, džiaugiausi. [...].

VIII 16. Kokią naudą aš, vargšas, turėjau kitados iš tų dalykų, kuriuos prisiminęs dabar raustu iš gėdos, o ypač iš tos vagystės, kurioje man labiausiai patiko pati vagystė ir niekas kitas? Juk ir ji buvo niekingas dalykas, ir aš dėl jos buvau dar niekingesnis. Tačiau vienas aš to nebūčiau padaręs – kiek prisimenu savo tuometinę dvasios būseną – vienas niekaip nebūčiau to padaręs. Taigi aš mylėjau draugiją tų, su kuriais kartu tai padariau. [...]

1. Apie kokias nuodėmes kalba šv. Augustinas?

2. Ar pritariate šv. Augustinui pavadindami aptartus dalykus nuodėmėmis? Kodėl taip arba kodėl ne?

3. Kodėl šv. Augustinas pavogė kriaušes?

4. Kaip šv. Augustino mintys polemizuoja su Sokrato mintimis apie blogų poelgių kilmę?

3 Pamoka

Jeigu egzistuoja Dievas, tai iš kur kyla blogis?

Užduotis Nr. 1. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

VII knyga

I 2. Taigi aš, „aptukęs širdyje“ ir net ir pats nematomas sau pačiam, maniau, kad visiškai nesama to, kas tik nenusitęsia tam tikroje erdvėje arba neišsilieja, arba nesusitelkia, arba neišsipučia, arba neįgyja kokios nors tokios [savybės] ar negali [jos] įgyti. Po kokius pavidalus buvo įpratusios klajoti mano akys, po tokius klajojo ir mano širdis, ir nemačiau, kad ta pat [proto] galia, kurios dėka kūriau tuos vaizdinius, nėra kažkas panašaus [į juos]: juk ji nebūtų jų sukūrusi, jei nebūtų buvusi kažkas didinga. Taip įsivaizdavau ir tave, mano gyvenimo gyvenime. Įsivaizdavau, kad tu, didingas, iš visur kur begalinėje erdvėje prasiskverbi į visą pasaulio masę ir už jos visomis kryptimis beribėje platybėje taip, kad tave turi žemė, turi dangus, visa tave turi ir baigiasi tavyje, o tu nesibaigi niekur.

III 4. Tačiau, nors aš ir skelbiau bei buvau tvirtai įsitikinęs, kad visiškai nesuteršiamas ir nemainus yra mūsų Dievas, tikrasis Dievas, tu, kuris sutvėrei ne tik mūsų sielas, bet ir kūnus, ir ne tik mūsų sielas bei kūnus, bet ir visus ir visa, tačiau vis dar nemaniau, kad yra išdėstyta ir išaiškinta blogio priežastis. Vis dėlto kad ir kokia ji būtų buvusi, mačiau, jog jos reikia ieškoti taip, kad nebūčiau priverstas tikėti nekintamą Dievą esant kintamą, idant pats netapčiau tuo, ko ieškojau.

III 5. Ir stengiausi suprasti tai, ką girdėjau, tai yra kad laisvas valios apsisprendimas yra priežastis to, kad mes darome bloga, o „tiesus tavo teismas“ – priežastis to, ką kenčiame, tačiau neįstengiau aiškiai tos priežasties suprasti. Taigi pabandęs iškelti iš gelmės aštrų proto žvilgsnį, vėl nugrimzdavau; dažnai bandydavau, bet ir vėl nugrimzdavau. Į tavo šviesą mane kėlė tai, jog aš žinojau, kad turiu valią, taip, kaip žinojau, kad gyvenu. Todėl kai ko nors norėjau arba nenorėjau, buvau visiškai tikras, kad ne kas kitas, o aš noriu ir nenoriu, ir jau buvau beįžvelgiąs, kad ten yra mano nuodėmės priežastis. O tai, ką dariau nenoromis, mačiau, kad veikiau tai kenčiu, negu darau, ir laikiau tai ne kalte, o bausme, kuria, įsivaizduodamas tave teisingą, tuoj pat pripažindavau, kad esu baudžiamas teisingai. Bet ir vėl klausiau: „Kas sutvėrė mane? Ar ne mano Dievas, kuris yra ne tik geras, bet ir pats gėris? Tad iš kur man kyla noras bloga ir nenoras gera? Kad būtų priežastis, dėl kurios būčiau teisingai nubaustas? Kas įdėjo ir pasėjo manyje tą kartumo daigyną, kai aš visas esu atsiradęs iš saldžiausiojo savo Dievo? Jei tai sumanė šėtonas, iš kur atsirado pats šėtonas? O jei jis ir pats velniu iš gero angelo tapo dėl blogos valios, iš kur jame bloga valia, dėl kurios tapo šėtonu, kai geriausiojo kūrėjo jis visas buvo sutvertas angelu?“ Vėl buvau slegiamas ir smaugiamas šių minčių, bet nenusileidau iki pat to paklydimo pragaro, kur nė vienas tau neišpažįsta, mat manoma, jog veikiau tu patiri bloga negu žmogus daro bloga.

V 7. „Štai Dievas ir štai tai, ką sutvėrė Dievas, geras Dievas ir, be abejo, daug viršesnis už šiuos tvarinius; tačiau būdamas geras, jis sutvėrė juos gerus: ir štai kaip juos supa bei pripildo: tad kur gi blogis, iš kur ir koku keliu čion atšliaužė? Kokia jo šaknis ir kokia jo sėkla? O gal jo visai nėra? Tad kodėl bijome ir saugomės to, ko nėra? Arba, jei tuščiai bijome, tai, be abejonės, pati baimė yra blogis, kuris veltui akstina ir kankina širdį, ir tuo didesnis blogis dėl to, kad nėra ko bijoti, o mes vis tiek bijome. Taigi iš kur jis, jei Dievas sukūrė visa tai, sukūrė geras gera? Didesnis ir didžiausias gėris sukūrė žemesnius gerus kūrinius, tačiau ir kuriantysis, ir visi kūriniai yra geri. Iš kur yra blogis? Gal tai, iš ko jis juos sukūrė, buvo kokia nors bloga medžiaga, kuriai jis suteikė pavidalą ir kurią sutvarkė, tačiau paliko joje kažką, ko nepavertė

į gera? Bet kodėl taip? Gal, nors ir visagalis, buvo nepajėgus paversti ir pakeisti ją visą taip, kad neliktų nieko bloga? Pagaliau kodėl panorėjo sukurti iš jos ką nors, o ne veikiau tos pačios visagalybės dėka padarė taip, kad jos iš viso nebūtų? O gal ji galėjo egzistuoti prieš jo valią?

VII 11. Taigi, „mano pagalbininke“, iš tų grandinių jau buvai išlaisvinęs mane, ir aš ieškojau, iš kur yra blogis, ir nebuvo išėjimo. Bet tu neleidai, kad kokios nors minčių bangos nuneštų mane nuo to tikėjimo, kurio dėka tikėjau, ir kad tu esi, ir kad nekintama yra tavo substancija, ir kad yra rūpestis dėl žmonių bei tavo teismas, ir kad Kristuje, tavo Sūnuje, mūsų Viešpatyje, ir Šventuosiuose Raštuose, kuriuos perduoda tavo Katalikų Bažnyčios autoritetas, nutiesei žmogaus išganymo kelią, vedantį į tą gyvenimą, kuris bus po mirties. Taigi likus sveikam ir nepajudinamai sustiprėjus mano dvasioje šiam tikėjimui, audringai ieškojau, iš kur yra blogis.

XII 18. Man paaiškėjo, kad dalykai, kurie genda, yra geri. Jie negalėtų gesti nei jei būtų geresni, nei jei nebūtų geri, nes jei būtų geresni, būtų nesugadinami, o jei visiškai nebūtų geri, tai juose nebūtų nieko, kas galėtų sugesti. Juk gedimas daro žalą ir jei jis nemažintų gėrio, nedarytų žalos. Vadinasi, arba gedimas nedaro jokios žalos – o to būti negali, – arba – ir tai yra visiškai aišku – visi dalykai, kurie genda, netenka gėrio. Tačiau jei neteks viso gėrio, tai jų visiškai nebus. Mat jei bus ir jau nebegalės pagesti, tai bus geresni, nes pasiliks nesugadinami. Bet ar yra kas baisnesnio už tvirtinimą, kad netekę viso gėrio jie tapo geresni? Taigi jei neteks viso gėrio, visiškai nebus: tad kol yra, yra geri. Taigi kad ir kokie tie dalykai būtų, jie yra geri, ir tas blogis, kurio kilmės ieškojau, nėra substancija, nes jei jis būtų substancija, būtų geras. Juk arba būtų nesugadinama substancija, šiaip ar taip didis gėris, arba būtų sugadinama substancija, kuri, jei nebūtų gera, negalėtų sugesti. Taigi išvydau ir man paaiškėjo, kad visa, kas gera, tu sutvėrei, ir visiškai nėra jokių substancijų, kurių tu nebūtum sutvėręs. Ir kadangi nesutvėrei visų dalykų vienodų, visi jie yra geri pavieniui ir didžiai geri visi kartu, nes „mūsų Dievas padarė visa didžiai gera“.

XIII 19. Tavyje visiškai nėra blogio, ne tik tavyje, bet ir visoje tavo tvarinijoje, nes už [tavęs] nėra nieko, kas galėtų įsiveržti ir suardyti tvarką, kurią jai paskyrei. O tarp jos dalių kai kurie dalykai nedera prie tam tikrų kitų, ir dėl to jie laikomi blogais; tačiau tie patys dalykai dera prie kitų ir dėl to jie yra geri ir yra geri savyje. Ir visi tie dalykai, kurie nedera vieni su kitais, dera prie žemesnės pasaulio dalies, kurią vadiname žeme, turinčia savo debesuotą ir vėjuotą dangų, kuris tinka jai.

XIV 20. „Nėra sveiki“ tie, kuriems kas nors nepatinka tavo kūrinijoje, kaip nebuvo sveikas aš pats, kai man nepatiko daugybė tavo sutvertų dalykų. Ir kadangi mano siela nediršo būti nepatenkinta mano Dievu, nenorėjo, kad tau priklausytų tai, kas tik jai nepatiko. Ir dėl to ji ėmė manyti, kad yra dvi substancijos, ir nerado ramybės, ir kalbėjo tai, kas [jai] svetima.

XVI 22. Ir kadangi buvau patyręs, supratau, jog nenuostabu, kad nesveikam gomuriui kančia yra net ir duona, kuri maloni sveikam, o ligotoms akims nepakenčiama šviesa, kuri miela skaidrioms. Taip pat tavo teisingumas nepatinka nedorėliams, ir juo labiau angis bei kirmėlaitė, kurias sutvėrei geras, tinkamas žemesnėms tavo kūrinijos dalims, kurioms juo labiau tinka ir patys nedorėliai, juo yra nepanašesni į tave, tačiau juo labiau tinka aukštesnėms dalims, juo panašesni tampa į tave. Ir ieškojau, kas yra nedorybė, ir radau, kad tai ne substancija, o atsiskyrusios nuo aukščiausios substancijos, tavęs, Dievo, to, kas žemiausia, link valios, kuri „išmeta savo vidurius“ ir tinsta į išorę, iškrypimas.

(Dievo miestas 14.11). Taigi gera valia yra Dievo darbas, nes Dievas sukūrė žmogų, turintį gerą valią. O pirmoji bloga valia, kuri pasireiškė žmogui jam dar nepadarius jokio blogo darbo, buvo veikiau nupuolimas nuo Dievo darbo prie paties žmogaus darbų, o ne kažkoks konkretus darbas; todėl šie darbai ir blogi, nes daromi ne „pagal Dievą“, o „pagal žmogų“. Taigi ši bloga valia, arba pats žmogus, – tiek, kiek jo valia bloga – yra kaip blogas medis, kuris blogus darbus brandina kaip blogus vaisius.

1. Dėl ko „šlubuoja“ šv. Augustino tikėjimas Dievu?
2. Kas, anot šv. Augustino, yra blogis? Ar pritariate jam? Kaip tada galime paaiškinti žmonių kančias pasaulyje, kurios yra tikros?
3. Iš kur šv. Augustinas kildina blogus poelgius, esančius pasaulyje?
4. Kaip laisva valia suponuoja moralinę atsakomybę?
5. Šv. Augustinas yra pasakęs „Mylėk ir daryk ką nori“. Kaip manote, ką tai reiškia? Ar vadovautis šiuo imperatyvu šiais laikais – lengva ar sudėtinga, o gal ne visada įmanoma?

Užduotis Nr. 2. Sukurkite situacijas apie gėrio ir blogio dualizmą.

- Sukurkite situaciją, kurioje „gėris“ galėtų daryti žalą.
- Sukurkite situaciją, kurioje „blogis“ galėtų daryti gera.

Bendrai klasėje pasidalinkite, ką manote apie asmenybes, kurios savyje turėjo gerų ir blogų bruožų (pvz. Tadas Blinda)? Kurios iš tų savybių labiau dominavo?

4 Pamoka

Užduotis Nr. 1. Peržiūrėkite laidą „Išpažinimai“ iki 15.45 min. ir atsakykite į klausimus.

<https://www.lrt.lt/naujienos/veidai/14/1736552/martynas-levickis-apie-gyvenimo-pasaukima-galvojau-kad-is-manes-nebus-jokio-muzikanto-tai-tik-fikcija>

1. Kaip manote, kas lemia, kad vieni žmonės atranda savo pašaukimą, kiti ne? Juk sakoma, kad visi turi talentą. Ar pritariate tam?
2. Kada gyvenimo kelyje sutinkamos kliūtys ir griežti mokytojai gali paskatinti skleisti talentui, o kada, jį visiškai užslopinti? (prisiminkite filmą „Atkirtis“).
3. Kas motyvuoja/įkvepia siekti tikslo laidos sveičia, o kas šv. Augustiną jo kelyje?
4. Ant kokio pamato savo gyvenimą stato šiulaikinis žmogus? O ant ko statė šv. Augustinas?

Užduotis įsivertinimui

Užduotis Nr. 2: Mokytojas suskirsto mokinius grupėmis. Ant lapelių užrašo klausimus/teiginius, susijusius su praeitomis temomis apie šv. Augustiną ir jo filosofiją. Po vieną mokinį iš kiekvienos grupės išsitraukia lapelį/klausimą ir pasitarę savo grupėje pateikia išvalgas:

- 1) Ar lengva atsispirti bendraamžių spaudimui elgtis nedorai?
- 2) Šv. Augustinas yra pasakęs „Tikiu, kad suprasčiau“. Paaiškinkite kaip suprantate šį teiginį.
- 3) Palyginkite vaikų auklėjimą šv. Augustino gyvenamuoju laikotarpiu ir dabar.
- 4) Kas yra dvasingumas?
- 5) Ar turi teisę patarti kitam? Ar patardamas tampa atsakingas ir už kito veiksmus?
- 6) Ar etiška kurti filmą, apie Dievą? Kaip manote, ką į tokį klausimą atsakytų šv. Augustinas?
- 7) Kas paskatina žmones atsiversti į tikėjimą?

2 Pamoka. Užduoties Nr. 1 vertinimo instrukcija / kriterijai

Atsakymo pavyzdys

1. Apie kokias nuodėmes kalba šv. Augustinas?

Mokytis iškalbos meno, įgyti turtus, pelnyti pagarbą, žaisti vaikiškus žaidimus, jausti pavydą, apmaudą, pralaimėjimo kartėlį, džiaugtis pergale varžybose, mėgautis komplimentais.

Šioje citatoje “žaisdavau sviediniu ir dėl to užmiršdavau mokytis raidžių, kuriomis jau užaugęs žaidžiau dar bjauresnius žaidimus?” retorikos menas įvardijamas bjauriu.

2. Ar pritariate šv. Augustinui pavadindami aptartus dalykus nuodėmėmis? Kodėl taip arba kodėl ne?

Krikščionybėje nuodėmė apibrėžiama kaip nemoralus, žalingas veiksmas, sulaužantis amžinąjį Įstatymą. Tačiau ar galime kalbėti apie vaikiškus žaidimus ar džiaugsmą gavus pagyrimą kaip nemoralų arba žalingą veiksmą? Ar mėgautis vaikyste su visais jos malonumais yra tokia pati nuodėmė kokia yra vieno iš Dešimties Dievo įsakymų nesilaikymas?

3. Kodėl šv. Augustinas pavogė kriaušes?

Todėl, kad nuodėmė pasirodė patraukli. „Tegu mano širdis pati tau dabar pasako, kodėl ji stengėsi tyčiomis būti bloga, ir nebuvo kitos priežasties tapti jai bloga, kaip tik pats blogio potraukis.“

Prisiminkite Sokratą, kuris tyrinėjo žmogaus dorybes ir sielos gerovę. Sokratas teigė, kad blogis atsiranda iš nežinojimo: niekas, žinodamas, kad elgiasi neteisingai nenorės taip pasielgti. Taigi niekas neklysta savo noru. Pasibaigus teismo procesui Sokratas turėjo galimybę, draugų padedamas, pabėgti iš kalėjimo, tačiau to nepadarė, nes būtų pasielgęs neteisingai. Jo gyvenimas ir laikysena mirties akivaizdoje paliudija jo mokymosi esmę.

4. Kaip šv. Augustino mintys polemizuoja su Sokrato mintimis apie blogų poelgių kilmę?

Sokratas manė, kad niekas, žinodamas, kad elgiasi negerai, taip nepasielgs. Augustinas teigia, jog jis žinojo, kad elgiasi blogai ir vis tiek taip pasielgė. (Pavyzdžiui, kartais žmonės meluoja ir neturi nieko iš to melo, vagia ir nenori to, ką pavogė).

Taškai

Pastabos

Diskusija pamokoje taškais nevertinama arba vertinama pagal mokytojo pasirinktą vertinimo sistemą

3 Pamoka. Užduoties Nr. 1 vertinimo instrukcija / kriterijai

Atsakymo pavyzdys

Taškai

Pastabos

1. Dėl ko „šlubuoja“ šv. Augustino tikėjimas Dievu?

Dėl minčių apie blogio egzistavimą pasaulyje.

2. Kas, anot šv. Augustino, yra blogis? Ar pritariate jam? Kaip tada galime paaiškinti žmonių kančias pasaulyje, kurios yra tikros?

Blogis yra gėrio stoka. Blogis nėra atskira substancija („XII 18. Taigi kad ir kokie tie dalykai būtų, jie yra geri, ir tas blogis, kurio kilmės ieškojau, nėra substancija, nes jei jis būtų substancija, būtų geras. Juk arba būtų nesugadinama substancija, šiaip ar taip didis gėris, arba būtų sugadinama substancija, kuri, jei nebūtų gera, negalėtų sugesti. Taigi išvydau ir man paaiškėjo, kad visa, kas gera, tu sutvėrei, ir visiškai nėra jokių substancijų, kurių tu nebūtum sutvėręs“).

3. Iš kur šv. Augustinas kildina blogus poelgius, esančius pasaulyje?

Žmogaus valios (III 5. Ir stengiausi suprasti tai, ką girdėjau, tai yra kad laisvas valios apsisprendimas yra priežastis to, kad mes darome bloga“)

4. Kaip laisva valia suponuoja moralinę atsakomybę?

Žmogus pats prisiima moralinę atsakomybę už savo blogus poelgius, nes nuodėmės atlikimas yra jo savanoriškai pasirinktas aktas. Laisvų žmonių niekas neverčia elgtis nedorai, tačiau kai kurie jų – pasirenka taip elgtis.

5. Šv. Augustinas yra pasakęs „Mylėk ir daryk ką nori“. Kaip manote, ką tai reiškia? Ar vadovautis šiuo imperatyvu šiais laikais – lengva ar sudėtinga, o gal ne visada įmanoma?

Tik autentiškai mylėdamas žmogus gali būti laisvas.

Diskusija pamokoje taškais nevertinama arba vertinama pagal mokytojo pasirinktą vertinimo sistemą

Užduoties Nr. 2 vertinimo instrukcija / kriterijai

Sukurkite situaciją, kurioje „gėris“ galėtų daryti žalą.

Gėris yra subjektyvi sąvoka ir skirtingų žmonių suvokiama skirtingai. Tai, kas man atrodo gera, kitam gali netikti. Pavyzdžiui, mano duotas patarimas draugui, kuriuo noriu padėti gali sugriauti draugystę, jeigu išsakomas neprašomas ir nuvertina paties žmogaus gebėjimą spręsti savo veiksmuose ir prisiimti už juos atsakomybę.

Vertinama pagal mokytojo pasirinktą vertinimo sistemą

4 Pamoka. Užduoties Nr. 2 vertinimo instrukcija / kriterijai

Atsakymo pavyzdys

Pavyzdys. Teiginys „Šv. Augustinas yra pasakęs „Tikiu, kad suprasčiau“. Paaiškinkite kaip suprantate šį teiginį“.

Netikinčiam žmogui šv. Augustino teiginys, kad blogis yra gėrio stoka, gali būti neįtikinamas ir virsti priešingu argumentu, pagrindžiančiu Dievo neegzistavimo idėją. Mat žmonių kančios pasaulyje yra tikros. Tačiau tikintysis remiasi savo stipriu tikėjimu ir tai gali padėti jam suprasti ir pateisinti nenugalimą Dievo veikimą pasaulyje.

Taškai

3

Pastabos

Vertinant rekomenduojama remtis šiais kriterijais:

1. grupės nuomonės pagrindimas, pateikiant bent 2 argumentus.
2. klausimo/teiginio analizavimas iš skirtingų perspektyvų.
3. atsakymams pagrįsti pasitelkiami pavyzdžiai iš kino filmų, knygų ir pan.

Parengė Viktorija Purvinienė